

Prevenia úrazov spôsobených vozidlami na pracovisku

Každý rok okolo 5500 osôb sa stane obeťmi úrazov na pracovisku, z toho je tretina úrazov spojená s prepravou (!). Tieto úrazy zvyčajne zahŕňajú osoby, ktoré boli zachytené alebo zranené pohybujúcimi sa vozidlami (napr. počas cúvania); pády z vozidiel; zranenie predmetmi padajúcimi z vozidiel, alebo prevrátenie vozidiel. Týmto úrazom je možné predísť **efektívnym riadením a preventívnymi opatreniami**.

Výskyt úrazov je vyšší v malých a stredných podnikoch s menej než 50 zamestnancami. Odporúčania uvedené v tomto letáku sa vzťahujú na všetky typy vozidiel a veľkosti podnikov.

Zodpovednosť zamestnávateľa

Príslušné požiadavky stanovené v európskych smerniciach (*) zahŕňajú:

- Dodržiavanie minimálnej bezpečnosti a ochrany zdravia na **pracovisku alebo stavenisku** a požiadaviek platných pre núdzové cesty a východy, cesty určené pre dopravu, nebezpečné zóny, zásobovacie dvory, rampy
- zabezpečovanie bezpečných **pracovných prostriedkov** (zahŕňa vhodnosť, výber, bezpečnostné vlastnosti, bezpečné používanie, školenia a informácie, kontroly a údržba). Existujú minimálne požiadavky platné pre mobilné pracovné nástroje (napr. otáčanie sa vysokozdvížnych vozíkov).
- zabezpečenie **bezpečnostných a/alebo zdravotných signálov** na miestach, na ktorých nie je možné predísť alebo primerane (pomocou preventívnych opatrení) znížiť riziká.
- poskytnutie **osobných ochranných pracovných prostriedkov** (napr. ochranné prilby, reflexný odev) vhodných pre príslušné riziká, ak nie je možné predísť týmto rizikám inými prostriedkami. Ochranné prostriedky by mali byť pohodlné a dobre udržiavané a nemali by viesť k zvýšeniu iných rizík
- Dodržiavanie všeobecných požiadaviek pre riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zahŕňa: hodnotenie a prevenciu rizík, prioritu kolektívnych opatrení za účelom eliminácie rizík, poskytovanie informácií a školení, konzultácie so zamestnancami, koordinácia činností v oblasti bezpečnosti s dodávateľmi.

Minimálne požiadavky stanovené v smerniciach, po zapracovaní do **národnej legislatívy**, môžu obsahovať dodatočné požiadavky.

Zamestnanci sú povinní spolupracovať pri realizácii preventívnych opatrení zamestnávateľa, a to podľa pokynov vyplývajúcich zo školení.

Konzultovanie týchto otázok so zamestnancami predstavuje dôležitú požiadavku. Využívanie ich znalostí zabezpečí, že budú riziká riadne identifikované a že budú realizované uskutočniteľné riešenia.

Praktická prevencia úrazov:

Prvý krok spočíva vo **vhodnom a dostatočnom hodnotení rizík**:

1. Identifikujte nebezpečenstvá spojené s činnosťami, do ktorých sú zapojené vozidlá – napr. otáčanie, nakladanie a vykladanie nákladov. Pýtajte sa „*Čo sa môže stať a prečo?*“ napr.: Môže dôjsť k tomu, že niekto bude zachytený alebo prejdený vozidlom? Môže dôjsť k pádom počas nakladania nákladu na vozidlá?
2. Identifikujte, kto môže byť zranený v dôsledku jednotlivých rizík. Medzi tieto osoby môžu patriť vodiči a ostatní pracovníci, ale aj návštevníci a verejnosť.

3. Hodnotte riziká pri každom type nebezpečenstva – pravdepodobnosť, že dôjde k zraneniu a jeho závažnosť. Sú existujúce opatrenia primerané alebo je potrebné spraviť viac?

4. Stanovte priority pre konanie a realizujte ich.

5. Hodnotenie rizík pravidelne overujte, najmä vtedy, ak vznikajú zmeny, napr. pri nových vozidlách, zmenách dopravných pravidiel.

Ako prvé uvažujte kolektívne opatrenia na zníženie rizík, napr. zlepšená dostupnosť a umiestnenie predmetov na pracovisku za účelom minimalizácie dopravných úrazov. Značky a iné prostriedky sa využívajú na podporu tam, kde nie je možné znížiť riziká. Nižšie sú uvedené niektoré oblasti, ktoré je potrebné zohľadniť počas hodnotenia rizík a výberu preventívnych opatrení.

Bezpečné pracoviská a systémy práce

Zabraňte tomu, aby museli vozidlá cúvať, napr. prostredníctvom lepšieho umiestnenia pracoviska a využívaním bezpečných metód na cúvanie.

Presadte bezpečné systémy práce pri **nakladaní a vykladaní** z vozidiel. Skontrolujte, či je **rozmiestnenie ciest** vhodné pre vozidlá ako aj chodcov.

Tam, kde je to možné, **oddeľte komunikácie pre chodcov od komunikácií pre vozidlá**. Ak to nie je možné, použite vhodné varovné signály. Dbajte na to, aby na komunikáciách pre vozidlá boli zriadené vhodné prechody pre chodcov. Zvážte zriadenie jednosmernej premávky za účelom zníženia rizika kolízií.

Skontrolujte, či sú komunikácie pre vozidlá vhodné pre typy vozidiel, ktoré dané komunikácie používajú, ako aj pre veľkosť vozidiel. Dbajte na to, aby boli komunikácie dostatočne široké a aby boli ich povrchy udržiavané v dobrom stave. Tam, kde je to možné, odstráňte prekážky; v opačnom prípade zabezpečte, aby boli tieto dobre viditeľné. Vyhnite sa ostrým zákrutám. Do neprehľadných zákrut umiestnite vhodné stabilné zrkadlá.

Zabezpečte, aby boli umiestnené vhodné bezpečnostné prvky. Smerové a značky prednosti ako aj značky označujúce rýchlostný limit bývajú potrebné. Určite, či sú nevyhnutné fyzické obmedzenia rýchlosti, napr. retardéry. Hrany nakladacích priestorov musia byť zreteľne označené a podľa možnosti vybavené aj zábradlím.

Dbajte na riadnu údržbu vozidiel. Vyžadujú sa preventívne programy údržby. Pred každým používaním vozidiel by mali vodiči vykonávať základné kontroly, napr. kontrolu brzd a svetiel.

Jazda a pracovné postupy

Skontrolujte, či **výber a školiace postupy** zabezpečujú, že vodiči sú schopní jazdiť bezpečne. Vodiči by mali byť schopní prevádzkovať svoje vozidlá a vykonávať dennú údržbu. Mali by byť zdravotne spôsobilí, dostatočne mobilní a mali by mať dobrý sluch a zrak. Ako vodiči môžu pracovať len osoby, ktoré boli vybraté, vyškolené a ktoré sú na to oprávnené.

Dbajte na to, aby osvetlenie a viditeľnosť poskytovali bezpečný prechod cez pracovisko (vo vnútri aj vonku). Možné riziká, napr. križovatky, chodcovia a prekážky, musia byť zreteľne viditeľné. Pre vodičov a/alebo chodcov je možné použiť reflexné odevy, aby ich bolo možné rozlíšiť.

Bezpečnosť vozidiel

Zaistite, aby sa používali bezpečné a vhodné vozidlá. Vozidlá by mali byť vybavené primeranými bezpečnostnými prvkami a mali by zaručovať požadované štandardy. K vozidlu by mal byť zabezpečený primeraný nástup ako aj výstup z vozidla. Vodiči môžu potrebovať ochranné zariadenie proti prevráteniu vozidla alebo zavaleniu vozidlom. Zvážte použitie zvukových výstražných zariadení, napr. na cúvajúcich nákladných vozidlách, a výstražné svetlá na vozidlách za účelom zvýšenia ich viditeľnosti.

Bezpečné používanie vysokozdvihových vozíkov

Vysokozdvihové vozíky sú predmetom mnohých úrazov na pracovisku, ktoré sú často spojené s cúvaním. Faktory, ktoré zvyšujú pravdepodobnosť úrazov, zahŕňajú nedostatočné školenie, neprimerané výstražné značky, zlú údržbu, nedostatočné osvetlenie a nedostatok priestoru.

Ak nie je možné oddeliť chodníky a cesty pre vozidlá

- Používajte vhodné výstražné značky a zreteľné označenie, že komunikácie sú určené pre vozidlá aj pre chodcov
- Zvážte využiť jednu stranu cesty pre chodcov a označiť ju ako chodník
- Dbajte na to, aby boli križovatky zreteľne označené a aby boli viditeľné pre chodcov ako aj užívateľov vysokozdvihových vozíkov
- Zaveďte jednosmerný systém ciest za účelom zníženia rizika kolízie
- Starostlivo sledujte oblasti, v ktorých by sa vysokozdvihové vozíky mohli stretnúť s inými účastníkmi premávky, napr. v nakladacích priestoroch.

Nedostatočná viditeľnosť

- Vysokozdvihové vozíky musia byť zreteľne viditeľné pre ľudí naokolo, napr. vďaka varovným značkám, reflektorom a spätným svetlám. Podobne by tieto osoby mali byť zreteľné pre vodiča, napr. prostredníctvom používania reflexných odevov.
- Používajte výstražné svetlá počas prevádzky vysokozdvihových vozíkov. Zvážte aj využívanie zvukových signálov, najmä na hlučnom a rušnom pracovisku. Varovný signál je možné použiť v priestore pred dvermi, v neprehľadných miestach alebo pred začiatkom cúvania.
- Zabráňte tomu, aby museli vozidlá cúvať, napr. využívaním jednosmerných ciest. Používajte zrkadlá, ktoré poskytnú vodičovi všeobecný rozhľad. Dbajte na to, aby sa tieto zrkadlá používali.

- Ak pracujete v blízkosti vysokozdvihových vozíkov, dbajte na to, aby Vás vodič videl. Nezdržiavajte sa za vozíkmi.

Bezpečná jazda

- Vo frekventovaných oblastiach musí byť predpísaná nižšia rýchlosť, najmä ak nie sú oddelené chodníky a cesty
- Cesty udržiavajte tak, aby na nich neboli žiadne odpady ani pohybujuce sa prekážky
- Vyhnite sa ostrým zákrutám. Stabilné zrkadlá môžu zlepšiť viditeľnosť tam, kde musíte využiť neprehľadné miesta
- Sledujte Vaše okolie počas práce alebo jazdy
- Starostlivo sledujte dvere, prechody alebo chodníky, na ktorých by sa mohli kedykoľvek objaviť chodci

Kontrolný zoznam vodičov

- Nejazdite, ak sú Vaše schopnosti obmedzené, napr. počas choroby alebo pri oslabenom zraku
- Zabezpečte zrozumiteľne pochopenie prevádzkových postupov a bezpečných prevádzkových limitov Vášho vozidla
- Vykonávajte denné kontroly a nahlasujte všetky nedostatky
- Dodržiavajte pravidlá a postupy na stavenisku, najmä pravidlá pre núdzové situácie
- Oboznámte sa so systémom signálov a značiek
- Udržiavajte Vašu rýchlosť v bezpečných limitoch. Dávajte pozor, ak sa približujete k zákrutám.
- Pred cúvaním sa presvedčte, že sa za vozidlom nenachádzajú žiadni chodci ani žiadne prekážky
- Ak máte z Vašej polohy obmedzenú viditeľnosť, použite pomôcky (napr. zrkadlá) alebo osobu, ktorá Vás usmerňuje. Ak nebudete vidieť osobu, ktorá Vám má dávať signály, alebo ak sa pomôcky stanú neúčinnými, zastavte!
- Pred akýmkoľvek úpravami alebo pred odstraňovaním krytov vypnite motor.

Ako získať viac informácií / Referencie

Viac informácií o dobrej praxi v oblasti bezpečnosti práce je možné získať na stránke agentúry <http://osha.eu.int>. Všetky publikácie agentúry je možné na tejto stránke získať zadarmo. 'Prevenencia pracovných úrazov' je téma Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý pripravili členské krajiny v októbri 2001; viac informácií získate na internetovej stránke <http://osha.eu.int/ew2001/>.

Stránka agentúry obsahuje odkazy na stránky členských krajín, kde nájdete informácie o národnej legislatíve a odporúčaniach:

<http://ie.osha.eu.int/> - Írsko

<http://uk.osha.eu.int/> - Spojené kráľovstvo.

(1) Accidents at work in the EU in 1996, Statistics in Focus, Theme 3 - 4/2000, Eurostat.

(2) Internetová stránka <http://europe.osha.eu.int/legislation/> poskytuje odkazy na legislatívu EU, podrobnosti o odporúčaniach pre malé a stredné podniky a hodnotení rizika, ako aj odkazy na stránky členských krajín, kde je možné nájsť národnú legislatívu, ktorá musí byť realizovaná v súlade s nariadeniami.